

Tizezer hold városi föld.

ben fölmerült aggodalmak nagyrészt elmúltak már. Mindannyian hálásak vagyunk azért a buzgóságért és szeretetért, amelyet Méltóságod a mi városunk irányában tanúsított. Ezért ragadjuk meg az alkalmat, hogy szeretetünket és tiszteletünket nyilvánítsuk, azzal a kívánsággal, hogy ügybuzgóságát még nagyon sokáig fordítsa ennek a városnak fölvirágoztatására.

Hatalmas élien zugott föl a meleg szavakra, ami után a főispán válaszolt:

— Mint mindig, valahányszor alkalmaim volt a szegedi munkapárt tagjaival összejönni, most is különös örömet érzek. Majd azt mondhatnám, hogy magával a legfelsőbb kitiintetéssel versenyző hatást gyakorol rám a tudat, hogy a nemzeti munkapártból és a párt minden tagjából rokonszenvet, visszfényt váltott ki az én szerény személyemre esett sugár. Hogy a munkapárt örül annak, hogy engem, mint a kormány bizalmának letéteményesét érdemesnek ítélték a kitiintetésre, ez a reám nézve kedvező véleménye a pártnak annál inkább fölemelő, mert amikor sok unszolás után magamra vállaltam a hármaskör főispánság terhét, számot kellett vetnem a munkával és az érdekek összeitkőzésével. Az elsőre nézve arra az elhatározásra kellett jutnom, hogy mindaddig, amíg testi és szellemi erőm teljes mértékben rendelkezésemre áll, anélkül, hogy munkaerőmet tulbecsülném, a kötelességteljesítés elől kitérnem nem szabad. A másikkra nézve megnyugvást merítettem hazafias érzéseimből és kötelességérzetemből, amely megvédelmez a pártosságtól. Egy főispánnak mindig objektívnek kell lenni és a magyar közélet egy emberére nem várhat szebb és elsőrendűbb kötelesség, mint a kultúra és gazdasági erő fejlesztése különösen ott, ahol a faji tulsúly és jellem legimpozánsabb tüneteit nyilvánítja. Ilyen hely Szeged is és minden magyar ember csak boldognak érezheti magát, ha erejét egy ilyen város előmozdítása érdekében használhatja föl.

— Kétségtelen, hogy a háború nagy változásokat idézett elő a közviszonyokban. A terhekben nemcsak minden közigazgatási, de minden polgárember osztozik. A politika is szünetel a háborúban és nagyon helyesen látom kifejezni azt az irányelvet a szegedi munkapártban is, hogy a politikai élet surlódásait a mai nehéz időkben lehetőleg eliminálni kell. Simuljanak el a hullámok, nehogy a békés együttműködést megzavarják. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az élet elaludt közöttünk, de azt jelenti, hogy megértettük az idők szellemét és mindenki annak az egyedül helyes elvnek hódol, hogy mindent alá kell rendelni a nemzet érdekeinek, hogy mindenkinek legegyszerűbb kötelessége a nemzeti érdekek megvédelmezése az önvédelmi harc e nehéz idejében.

— A magam részéről ugyanezt az alkalmat kívánom fölhasználni arra, hogy a párt vezetősége részéről történt üdvözléssel kapcsolatosan legteljesebb rokonérzésem és barátságom nyilvánítsam.

Meleg éljenzés fogadta a főispán beszédét, aminek végeztével a többi küldöttség következett. Törös Sándor kir. tanácsos, pénzügyigazgató a pénzügyigazgatóság, János Gyula tanfelügyelő a tantestület, Szarvady Lajos a kereskedelmi és iparkamara, dr. Végman Ferenc az ügyvédi kamara, Almássy Endre a színház, Bokor Pál és dr. Gerle Imre a Szegedi Gazdasági Egyesület és a Homoki Szőlősgazdák Országos Egyesülete, Hlovács József és Klug Péter a siketnéma és vakok intézetének igazgatósága nevében üdvözölte a főispánt, aki szívélyes szavakkal köszönte meg az üdvözléseket.

A tizezer hold városi föld eladásának kérdéséhez oly kiváló szakemberek szóltak már hozzá és oly sok szempontból vették pro és contra kritika alá, hogy alig merek szót kérni szerény magamnak is.

Néhány megdönthetetlen tényt akarok leszögezni mindenekelőtt. Igaz-e az, hogy a város közéletének állandóan a krízis szélén áll? Igaz-e az, hogy a városban lakó polgárság teljesen a tanya kénye-kedvére van kiszolgáltatva? Igaz-e az, hogy a tanyán van tej, van minden élelmiszer, s hogy minden nagyon szűkében van meg a városban? Igaz-e továbbá, hogy a város bér földjei átlagban véve csak 30 koronát jövedelmeznek holdanként? Igaz-e az, hogy a föld értéke most átlagosan kétszerese a békeidőbeli értékének? Igaz-e Scultéti főszámvévo kimutatása, hogy tizezer hold eladása kb. évi 200.000 korona jövedelemtöbbletet hozna a városnak?

És ha mindez igaz, ha mindenre igenlően kell válaszolnunk, kérdelem, miért van minden így és miért talál oly hatalmas ellenzésre annak a bizonyos 10.000 hold földnek az eladása, amikor: 1. jó üzlet, 2. nem veszítené el a város azt a nem tudom, miért félve őrzött presztizsét, hogy nagybirtokos maradjon, 3. földhöz segítené a háború áldozatait, 4. fokozná vele a termelést, 5. megmenteni a földet a végsőkig való kizsákmányolás ellen.

Vegyük sorra e feltételeket.

1. Hogy csakugyan jó üzlet a város 10.000 hold földjének eladása, bizonyítja Scultéti főszámvévo számítása. Hogy az ő számítása nemcsak helyes, de egyben pesszimisztikus, mert a föld értékét tulkiésinyre állapítja meg, pesszimisztikus azért, mert a befolyt 12.000.000 koronát csak 4% erejéig tudja gyümölcsöztetni, holott ezer és ezer oly részvénytársasági és egyéb alapon álló reális befektetés áll a város rendelkezésére, ha pénze van, amelyek nem 4%-ot, de 10%-ot is hozhatnak. Hogy messzire ne menjek, itt van a Fehértó hasznosításának kérdése, ott van a tanyai vasút ügye és sok más, amely mind jóval több %-ot biztosítana a város pénzének befektetése számára, mint 4%-ot.

2. Ha a városnak 72.000 hold földje van s ebből 10.000 holdat elad, ezzel nem lett kisbirtokossá, amiatt továbbra is megmaradt nagybirtokosnak. Amennyiben a város csak a földjei fedezete mellett jutott eddig pénzhez, ahogy a 70 ezer hold mellett pénzhez jutott, ugyanugy juthat ezentúl a 62.000 hold mellett is, mert tudott dolog, hogy a föld értéke emelkedett, a pénz értéke pedig csökkent a háború alatt. Tehát ma az a viszony, hogy 62.000 hold földre többet kell kölcsönkapni a városnak, mint a háború előtti időben 72.000 hold földre. Ne felejtjük el emellett azt is, hogy a tizezer hold eladásával Scultéti pesszimista számítása mellett is 200 ezer korona évi jövedelemtöbblet jut a város, az a 200.000 korona azonban a valóságban a fentebb elmondott okoknál fogva legalább is 3—400.000 koronát tesz ki. Ha ezzel az egyetlen üzlettel ily jövedelem-többletet szerzett magának a város, kiküszöbölt újra egy okot arra, hogy — ne kelljen kölcsönkért szaladgálnia. Vagyis könnyen elérheti az ily, reális gazdasági-politika bevezetése mel-

lett, hogy minél kevesebb pénzt kell idegen bankok vaspénztáraiba küldenie. Mert elvégre is nem értjük, miért kell de faktó, a városnak nagybirtokosnak maradnia. Eltekintve attól, hogy amint mondtam, e 10.000 hold eladásával még nagybirtokos maradt, segített valamit a közéletnek nyomorúságán az a körülmény, hogy Szeged városnak 72.000 hold földje van? El tudja ez a nagybirtokos város csak tejjel is látni a lakosait? Ha a város e nagybirtokos-volta élelmet tudott volna szerezni polgárainak, ha a város e nagybirtokos volta gazdaggá, kulturálttá tudta volna tenni a szegedi parasztot és nem épen azellenkezőjét okozta volna: nem kelle-ne most érveket keresni a 10.000 hold eladásának oka és gazdaságos volta igazolására. A város lakossága ellátatlan, s a tanyai paraszt jobbágyi sorsban él s a hős katona békeidőben a veszett kutya marási sebéit úgy gyógyítja, hogy — elégeti a veszett kutyát, mint a Bank-szigetek őslakói, akik ha megszúrják magukat a rozsdás-piszkú fegyverükkel, olajjal bekenik a — fegyvert...

Mit csinált ez a nagybirtokos város, hogy elősegítse a maga élelmezését, hogy többtermelésre oktassa a magyar parasztot? Van-e hely, van-e iskola, ahol tanítanak őket a földmivelésre? Van-e valaki, akitől gazdasági szaktanácsot kapna, ha megszorul? Van-e bank, amely pénzzel segítse őt, ha szüksége van rá? Van-e ennek a nagybirtokos városnak egyetlen gőzekéje is, 72.000 holdas gazdának van-e egyetlen arató-gépje is? Egyetlen cséplőgépje? És, ha Kiss Ferencet holnap elviszik Szegedről, van-e, aki helyébe üljön? Ennek a 72.000 holdas gazdának az ő irtózatú területén egyetlen temetője van a központon, ahova 30 km. távolságból viszik temetni a halottakat. Ennek a 72.000 holdas városnak 15—20 darab rendőre van a tanyákon, annyi, ahány ispán és intéző egy 3000 holdas szabócsmegyei gazdaságban.

Ezért kell nagybirtokosnak maradnia a városnak? Ezért igazán nem érdemes.

3. Reményilem, melléktekintetek nem befolyásolják a város etikai kötelességeit harcban álló és esetleg vissza nem térő polgárai iránt valókat. Még, ha ingyen kellene odaadni azt a bizonyos földet, még az se lenne sok nekik akik nyomorogtak, meghaltak, hogy ne a muszka arasson az Alföldön és ne a rács szüreteljen. Kell ide több érv is? Alig hinném.

4. és 5. Lehetne-e fokozni a termelést az 5—10 holdas örökáron eladott parcellákkal? Ismert dolog az alföldi paraszt földéhsége. Ismert dolog, hogy ez a földtelenség viszi ki a legtöbb százezret Amerikába. Tudott dolog, hogy a paraszt imádja a földjét, amely az — övé, de megöli, kizsárolja azt, amely bér föld, amelynek jövedelméből — szerinte — sokat kell adóba és bérbe elfizetnie. Látták-e már az ősszel rozssal-bevetett, júniusban learatott földet, muslinggal bevetve rendszere-sen igazgatott nagybirtokon, kérem?

És tessék végignézni, alig van aratás után mindjárt felszántot (ugar odakint a tanyán. Vagy tarlónak marad, vagy újra bevetik. Nos, és a trágyázás. Arról jobb nem beszélni. És miért ez az ellenséggé keze-